

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo

Dato
08.03.2023

Innspill til statsbudsjettet 2024

Mental Helse er Norges største bruker- og medlemsorganisasjon innen psykisk helse. Med nærmere 10.000 medlemmer fordelt over hele landet bidrar vi til å skape gode møteplasser. Våre 350 brukerrepresentanter bidrar til høy brukermedvirkning i helsetjenestene.

Mental Helse drifter flere kunnskapsbaserte prosjekter som er målrettet for ungdom og som forebygger mot psykiske helseutfordringer og selvmord. Siden 2007 har vi besøkt over 200.000 elever og 12.000 klasserom over hele Norge. Mental Helses landsdekkende svartjenester mottok i fjor over 370.000 henvendelser, igjennom telefon og chat. Tjenestene består av Hjelpetelefonen 116 123, chat /forum / skrivetjeneste Sidetmedord.no, Foreldresupport, Studenttelefonen og Arbeidslivstelefonen.

765, post 72, Tilskudd til hjelpetelefoner

Mental Helse mottok totalt over 374.000 henvendelser via våre svartjenester i 2022, som er økning på 7% fra året før. I september 2021 utvidet vi chatten vår til å bli døgnåpen, og vi ser spesielt at barn og unge foretrekker denne kommunikasjonen. Ved blant annet å ha en døgnåpen chat, har vi de siste 5 årene hatt en vedvarende stor økning på våre tjenester, opp fra 170.000 henvendelser i 2017, til 374.000 i 2022.

Svarprosenten på de henvendelsene vi mottar ved hjelpetelefonen 116 123 ligger på 42 % for 2022. Mental Helse er bekymret over at over halvparten av henvendelsene blir stående ubesvart. Vår døgnåpne chat, med 141 000 henvendelser i 2022, står også i fare, og vi er bekymret for at en ung målgruppe skal miste det eneste døgnåpne skrivetilbudet. Våre veiledere må i snitt hver dag be om bistand av politi eller ambulanse for å avverge pågående selvmordsforsøk. Med høyere driftsutgifter og lavere tilskudd igjennom ny tilskuddsordning for hjelpetelefoner er Mental Helse sterkt kritiske til at en så stor gruppe skal få et dårligere tilbud, når man heller burde satse på forebyggende tiltak.

Mental Helse foreslår at man satser på de etablerte tjenestene innen forebyggende psykisk helsearbeid og at Mental Helses hjelpetelefon øremerkes over statsbudsjettet eller sikres en tilskuddsgaranti over søknadsordning, med foreslått bevilgning på 40 millioner kroner for 2024.

Kap 765, post 75, Forebygging av selvmord og selvskading / Kap 714, post 79, Psykisk helse i skolen

Regjeringen har forpliktet seg til et bindende arbeid igjennom handlingsplan for forebygging av selvmord. For å nå målene må vi sørge for at barn og unge får kunnskap om hvordan håndtere kriser og utfordringer. Klasseromprogrammet YAM (Youth Aware of Mental Health) må innføres i videregående opplæring; En stor europeisk RCT-studie viste 50 % reduksjon i selvmordstanker og -handlinger og 30% reduksjon i nye tilfeller av depresjon ett år etter fullført kurs. YAM er internasjonalt anerkjent, og det er dokumentert virksomt. Regjeringens eget "Forum for selvmordsforebygging" - som er nedsatt for å gi råd til HOD om oppfølgingen av handlingsplanen for selvmordsforebygging – har anbefalt YAM som eneste

Side 1 av 2

tiltak. Etter å ha søkt tilskudd over ordningen «Forebygging av selvmord og selvskading» i over 3 år vil Mental Helse, grunnet retningslinjer for tilskuddet, miste tilskuddet for 2024 og fremover. Uten videre tilskudd er det stor fare for at opplæring med klasseromprogrammet YAM må opphøre etter årsskiftet. *Mental Helse ber om at det selvmordsforebyggende programmet YAM øremerkes med 10 millioner over statsbudsjettet så programmet kan sikres en god etablering og fortsette videre utrulling i flere fylker.*

Kap 765, post 71, Verdensdagen for psykisk helse

Verdensdagen for psykisk helse markeres 10. oktober og er en nasjonal befolkningskampanje for å øke kunnskap, åpenhet og forståelse om psykisk helse. Kampanjen mobiliserer kommuner, skoler, arbeidsplasser, organisasjoner og enkeltpersoner fra hele landet til tiltak for den psykiske folkehelsen, gjennom markeringer i uke 39-42 hvert år. Rekkevidden og synligheten av kampanjen har økt betraktelig de siste årene, og en nasjonal omnibus gjennomført av YouGov høsten 2022 viste at over halvparten av landets befolkning kjente til Verdensdagen, som er en økning på hele 12 prosent fra året før. I 2022 var det 3000 markeringer over hele landet, vi nådde over 1 millioner gjennom sosiale medier og lanserte en ny podkast som stadig vekk er på topplistene til Spotify. Det var mer enn 1100 medieoppslag i kampanjeperioden, og NRK supplerte med en helt egen livesending den 10. oktober. Over 70 prosent i befolkningen mener Verdensdagen bidrar til øker kunnskap, forståelse og åpenhet om psykisk helse og fjorårets tema ble grunnlaget for Kong Harald sin årlige nyttårstale på slutten av året.

Til tross for det voksende engasjementet, så ble dessverre bevilgningene til Verdensdagen for psykisk helse redusert med 2,3 millioner i statsbudsjettet 2023. *Mental Helse mener statsbudsjettet heller bør styrke en veletablert og voksende kampanje som Verdensdagen for psykisk helse, og utnytte den brede rekkevidden kampanjen har til å inkludere flere kunnskapshevende tiltak. Mental Helse ber derfor om at bevilgningene øker til 9,6 millioner ved statsbudsjettet 2024.*

Opptappingsplan innen psykisk helse 2023

Regjeringen skal i 2023 legge frem forslag til ny opptappingsplan innen psykisk helse. Planen, skal ifølge regjeringen, ha særlig oppmerksomhet på brede, forebyggende tiltak og på styrking av lavterskeltilbud i kommunene. Mental Helse har vært en trofast samarbeidspartner med helsemyndighetene de siste 45 år og har vært med flere ganger i utarbeidelse og evaluering av opptappingsplaner tidligere. Vi vet det er et krevende arbeid, men vi henstiller til at det er på høy tid å prioritere psykiske lidelser – en gang for alle.

Psykiske lidelser er i dag Norges dyreste sykdom. De koster landet nærmere 300 milliarder kroner per år, ifølge Helsedirektoratet. Allikevel, utgjør psykisk helse bare 20 % av midlene i helsebudsjettene. Forebygging, som er det mest virkningsfulle alternativet mot psykiske helseplager, utgjør mindre enn 2 %. Med stadig trangere økonomi mister vi handlingsrommet til å satse på forebygging.

Mental Helse ber om at regjeringen prioriterer forebygging av psykiske helseutfordringer. Det må satses tungt og bredt der hvor folk er og lever sine liv. Både kommunene og lokalmiljøene må styrkes, men arbeidsplasser, skoler, barnehager, sykehus, frivillighet, kultur og idrett må bli psykisk helsefremmende organisasjoner. Mental Helse har store forventninger til den kommende opptappingsplanen.

Med vennlig hilsen

Ole-Marius Minde Johnsen
Landsleder

Linda Berg-Heggelund
Generalsekretær

Side 2 av 2